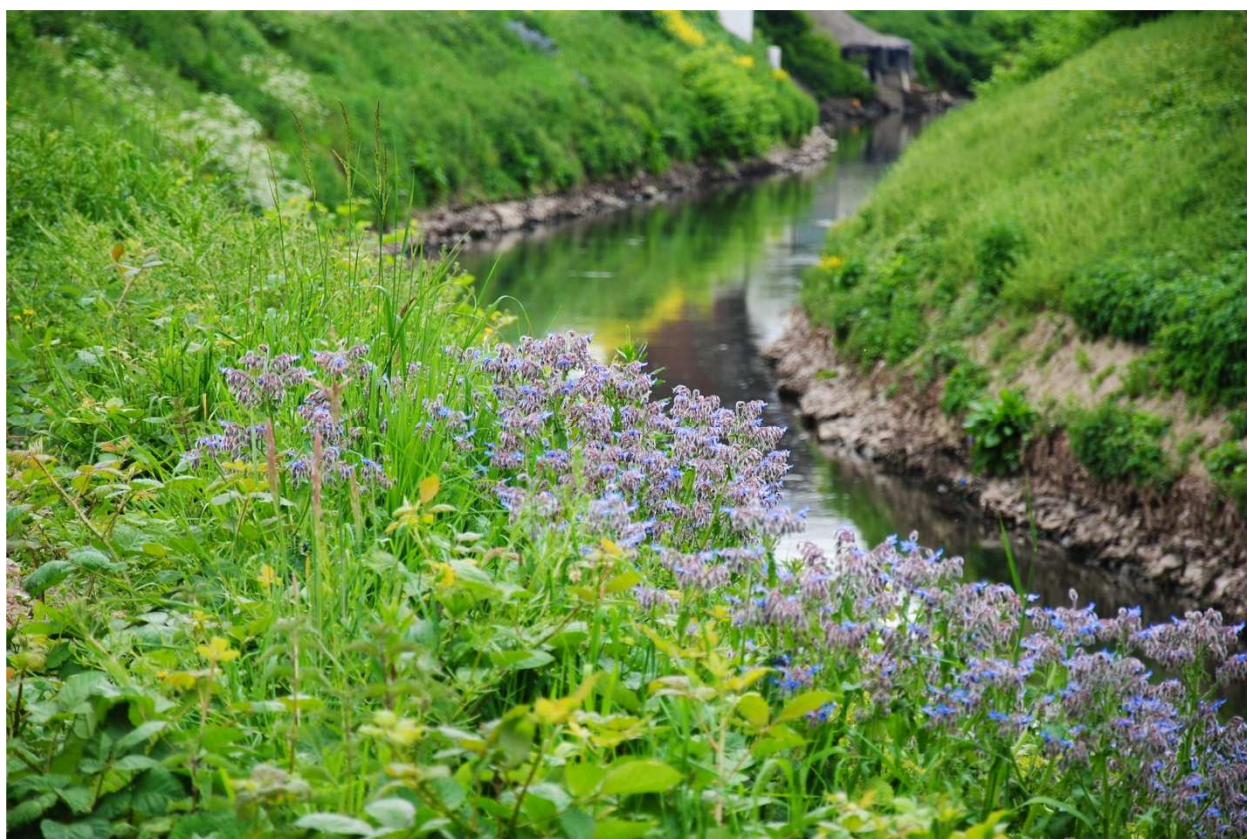

VOORBEREIDEND DOCUMENT VOOR HET WATERBEHEERPLAN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2028-2033

**WERKPROGRAMMA EN VOORLOPIG TIJDSHEMA
SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKE KWESTIES
EN LIJST VAN DE ACTOREN**

MAART 2025

INHOUD VAN DIT VOORBEREIDENDE DOCUMENT VOOR HET VOLGENDE WATERBEHEERPLAN

INLEIDING	4
Met het oog op de goedkeuring van het toekomstige Waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de periode 2028-2033	4
1. WERKPROGRAMMA EN VOORLOPIG TIJDSHEMA VOOR HET OPSTELLEN VAN HET WBP 2028-2033	5
2. DE BELANGRIJKE KWESTIES IN HET BRUSSELSE DEEL VAN HET INTERNATIONALE STROOMGEBIEDSDISTRICT VAN DE SCHELDE	8
Waaruit bestaan de 'Belangrijke kwesties' voor het toekomstige WBP 2028-2033?	8
Lijst van de belangrijkste uitdagingen voor de periode 2028-2033	8
3. LIJST VAN DE GEWESTELIJKE, GEMEENTELIJKE OF INTERCOMMUNALE ACTOREN EN OPERATOREN, INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT EN ANDERE RECHTSPERSONEN DIE ACTIEF ZIJN IN HET BEHEER VAN DE WATERKRINGLOOP IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	22
1 Beperkte lijst van de wateroperatoren bedoeld in de KOW	22
2 Uitgebreide lijst	25

Zicht op de Zenne, aan de uitgang van het Gewest, ter hoogte van het afvalwaterzuiveringsstation Brussel-Noord. Het afvalwaterzuiveringsstation zal een centrale rol vervullen in de toepassing van de nieuwe richtlijn betreffende de behandeling van stedelijk afvalwater.

Foto: Leefmilieu Brussel

INLEIDING

MET HET OOG OP DE GOEDKEURING VAN HET TOEKOMSTIGE WATERBEHEERPLAN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST VOOR DE PERIODE 2028-2033

Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid, doorgaans '**Kaderrichtlijn Water**' (of KRW¹) genoemd, legt de Lidstaten van de Europese Unie de verplichting op om voor elk stroomgebied een Beheerplan (ook **Waterbeheerplan**) op te stellen en om de 6 jaar goed te keuren.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd deze richtlijn omgezet door de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (Kaderordonnantie Water - hierna KOW²). Hoofdstuk V van deze ordonnantie gaat over het Waterbeheerplan (WBP) en de instrumenten die eruit voortvloeien.

Het eerste Waterbeheerplan (WBP) dekte de periode 2009-2015 (goedgekeurd door de Regering op 12 juli 2012), het tweede de periode 2016-2021 (goedgekeurd door de Regering op 26 januari 2017) en het derde Plan voor de jaren 2022 tot 2027 werd goedgekeurd op 22 juni 2023.

Dit Plan wil een geïntegreerd en globaal antwoord bieden op alle uitdagingen in verband met het waterbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met inbegrip van de uitdagingen in verband met de klimaatverandering. Sinds 2016 bevat het Waterbeheerplan ook het Overstromingsrisicobeheerplan zoals wordt geëist door Richtlijn 2007/60/EG van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's³ en sinds 2022 ook maatregelen met betrekking tot de droogte. Het plan wil ook actief bijdragen aan de internationale planning op het niveau van het internationaal stroomgebiedsdistrict (ISGD) van de Schelde.

De bovenvermelde wetteksten leggen een aantal na te leven verplichtingen op, waaronder:

- het bepalen van de te bereiken milieudoelstellingen voor het oppervlaktewater, het grondwater en de beschermde gebieden;
- de vraag om medewerking van alle actoren en de beschikbaarstelling van de informatie aan en de raadpleging van het publiek;
- het vastleggen van een verplichting om een goede watertoestand te bereiken en te handhaven volgens een planning per grote cyclus van 6 jaar;
- de coördinatie van de geplande acties met de andere partners van het ISGD van de Schelde;
- een beter inzicht in de overstromingsrisico's om ze beter te kunnen voorkomen of beheersen;
- de vooropstelling van de transparantie van de kosten van de diensten verbonden met het watergebruik.

Meer globaal gezien wordt momenteel een strategie uitgewerkt die bedoeld is om de veerkracht ten opzichte van het water op het Europese niveau te verzekeren. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal dan ook de nodige aandacht moeten besteden aan de inhoud bij de goedkeuring ervan en aan de goede uitvoering daarna.

De vierde cyclus wordt nu voorbereid op basis van de kennis waarover het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beschikt (over de watertoestand, de economische gegevens, de impact van de klimaatverandering ...) en de grote uitdagingen op het vlak van waterbescherming en -beheer die het moet oplossen.

De Regering is de bevoegde overheid om het toekomstig Waterbeheerplan goed te keuren en om Leefmilieu Brussel opdracht te geven om het op te stellen, in samenwerking met de wateroperatoren, VIVAQUA en HYDRIA, evenals de Haven van Brussel, de beheerder van het Kanaal.

¹ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid, PB nr. L 327 van 22 december 2000, p. 1-73

² Ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid, B.S., 3 november 2006.

³ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's, PB nr. L 288 van 6 november 2007, p. 27-34.

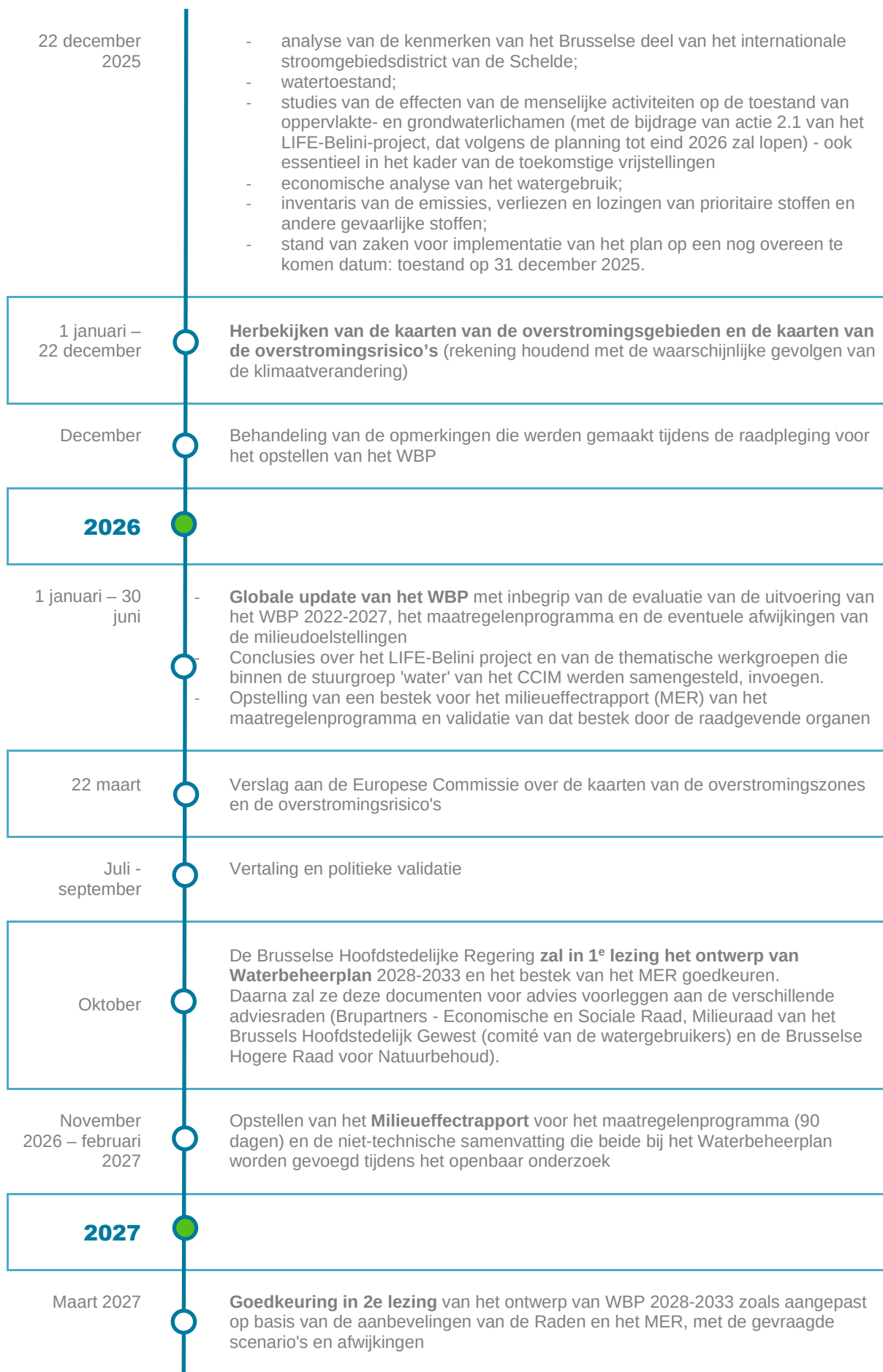

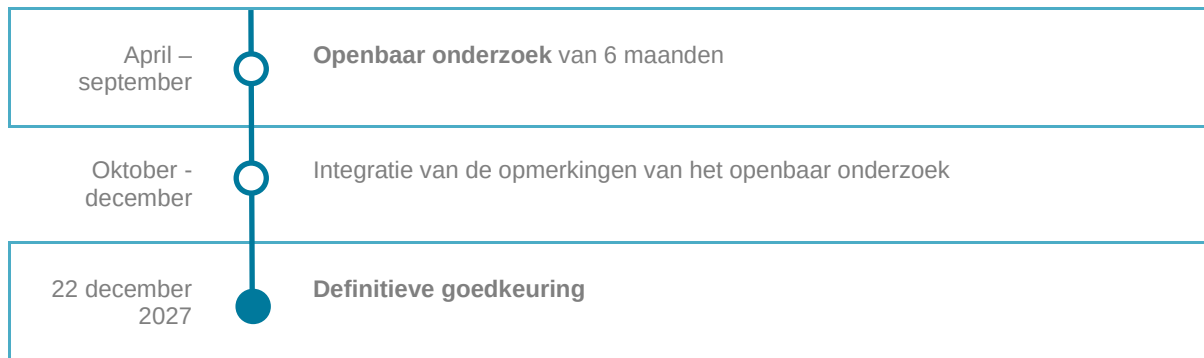
De Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt hieronder het gedetailleerde werkprogramma voor.

1. WERKPROGRAMMA EN VOORLOPIG TIJDSHEMA VOOR HET OPSTELLEN VAN HET WBP 2028-2033

Het werkprogramma en het voorlopig tijdschema voor het opstellen van het volgende Waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest spreiden zich uit van 2024 tot eind 2027 volgens de stappen die in de onderstaande tabel worden vermeld en overeenkomstig de procedure die is voorzien in de artikelen 51 en volgende van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid:

Elke fase van de opstelling van het Plan wordt besproken in het coördinatieplatform van de wateroperatoren met de bedoeling om een gezamenlijke en coherente visie op het waterbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor te stellen. De raadpleging van de andere institutionele of verenigingsactoren zal rechtstreeks gebeuren tussen Leefmilieu Brussel en die actoren afhankelijk van de te behandelen thema's en algemeen gesteld tijdens het openbaar onderzoek dat voor 2027 is gepland.

De inwoners van Brussel zullen op twee momenten in het proces van het opstellen van het toekomstige Waterbeheerplan 2028-2033 worden uitgenodigd om hun mening te geven:

- ✓ In het eerste semester van 2025: tijdens een openbare raadpleging over de 'belangrijke kwesties' in het Brusselse deel van het internationale stroomgebiedsdistrict Schelde (hierna) die de komende jaren moeten worden aangepakt. Deze zullen ter beschikking worden gesteld op de website www.leefmilieu.brussels/water en gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad;
- ✓ In de loop van het 2e en het 3e kwartaal van 2027: tijdens een openbaar onderzoek dat werd aangekondigd via verschillende media (affiches, radiospot en persbijlage) en via publicatie in het Belgisch Staatsblad. Het openbaar onderzoek neemt 6 maanden in beslag en biedt de gelegenheid om zich uit te spreken over het ontwerpplan en de maatregelen die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de periode 2028-2033 wil treffen.

Zicht op de Zenne in het noorden van het Gewest (vlak vóór het afvalwaterzuiveringsstation Brussel-Noord). Dit stuk van ongeveer 200 meter werd eind 2021 opnieuw blootgelegd.

Foto: Leefmilieu Brussel

2. DE BELANGRIJKE KWESTIES IN HET BRUSSELSE DEEL VAN HET INTERNATIONALE STROOMGEBIEDSDISTRICT VAN DE SCHELDE

WAARUIT BESTAAN DE 'BELANGRIJKE KWESTIES' VOOR HET TOEKOMSTIGE WBP 2028-2033?

Een 'belangrijke kwestie' is een kwestie waarvoor het toekomstige WBP een oplossing moet bieden in de periode 2028-2033. Het gaat om een belangrijke bekommernis of uitdaging waarmee het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt geconfronteerd en die moet worden aangepakt om de specifieke doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water te bereiken, zowel op het vlak van de kwaliteit van de waterlichamen als hun duurzaam kwantitatief beheer, het voorkomen van overstromingen en de waterprijs.

Het deel 'belangrijke kwesties' van dit document beschrijft dus de belangrijkste uitdagingen die in de periode 2028-2033 moeten worden aangepakt en die de opstelling van het volgende Waterbeheerplan zullen moeten sturen. Het document vormt op zich niet het Waterbeheerplan (aangezien het aan het plan voorafgaat) en behandelt dus niet de concrete maatregelen die later, tijdens het openbare onderzoek na de goedkeuring van het ontwerp van WBP (in 2027), zullen worden voorgesteld, maar vermeldt de acties die in de periode vóór de goedkeuring van het ontwerp van WBP zullen worden overwogen en onderzocht.

Vertrekkend van de drie vorige WBP's en de 8 grote pijlers waarop ze zijn gebaseerd, evenals de adviezen en de opmerkingen die werden geformuleerd naar aanleiding van het openbaar onderzoek van het vorige Plan, leggen de hieronder vermelde belangrijke kwesties het accent op nieuwe thema's en elementen die moeten worden bijgewerkt om een nieuwe impuls te geven en om de prioriteiten voor de periode 2028-2033 vast te leggen.

Ze beschrijven op een beknopte en voorlopige manier - doordat ze werden opgesteld op basis van de huidige kennis, die voortdurend evolueert - de uitdagingen en problemen die het voorwerp zullen uitmaken van het WBP 2028-2033. Naast deze 6 grote thema's die hieronder worden beschreven, spreekt het voor zich dat de werkzaamheden die werden opgestart voor de projecten om het hydrografische netwerk open te leggen of om helder water af te koppelen van het rioleringsnetwerk zullen moeten worden voortgezet in het kader van het volgende Waterbeheerplan. Het is ook het geval voor belangrijke thema's zoals het rationeel gebruik van water en de recuperatie van regenwater voor bepaalde huishoudelijke toepassingen.

LIJST VAN DE BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN DIE VOOR DE PERIODE 2028-2033 WERDEN GEÏDENTIFICEERD

- 1) Hoe kan een doelgericht antwoord worden gegeven op de problematiek van de nieuwe en verontrustende stoffen voor de wateromgeving en de gezondheid van de mens - te beginnen met PFAS - teneinde de goede kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en het drinkwater te waarborgen?
- 2) Hoe kan de optimale uitvoering van de nieuwe richtlijn betreffende de behandeling van het stedelijke afvalwater in al zijn bestanddelen worden verzekerd?
- 3) Hoe kan de efficiëntie van de watersector worden verzekerd en verduurzaamd via een geschikte financiering?
- 4) Hoe kan de bevoorradingsveiligheid van drinkwater voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op lange termijn worden gewaarborgd?
- 5) Hoe kunnen de klimaatmitigatie- en adaptatiemaatregelen zo goed mogelijk worden begeleid en ondersteund?
- 6) Hoe kunnen maatregelen in de strijd tegen waterkwetsbaarheid worden verduurzaamd en versterkt en hoe kan de toegang tot het water voor iedereen in de openbare ruimte worden verzekerd?

Deze uitdagingen worden in de volgende pagina's van dit voorbereidende document voor het WBP 2028-2033 verder uitgewerkt.

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 1 : Hoe kan een doelgericht antwoord worden gegeven op de problematiek van de nieuwe en verontrustende stoffen voor de wateromgeving en de gezondheid van de mens - waaronder PFAS – teneinde de goede kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en het drinkwater te waarborgen?

De afgelopen jaren is de kwaliteit van de oppervlaktewaterlichamen in Brussel (de Zenne, het Kanaal en de Woluwe) er aanzienlijk op vooruitgegaan, terwijl de kwaliteit van het grondwater stabiel blijft of verbetert, afhankelijk van de verontreinigende parameter die daarbij wordt beschouwd. Toch moeten nog inspanningen worden geleverd om de milieukwaliteitsdoelstellingen te bereiken die door de Europese Unie werden vastgelegd, en dit zowel voor het oppervlaktewater als voor het grondwater.

Recent verworven wetenschappelijke kennis over hun toxiciteit voor de gezondheid en de ecotoxiciteit voor het milieu vormen zogenaamde nieuwe stoffen redenen voor ongerustheid wegens hun alomtegenwoordigheid in zowel het oppervlaktewater als het grondwater en meer nog in het water dat wordt onttrokken voor menselijke consumptie. Hoewel die stoffen vaak in lage concentraties aanwezig zijn, zijn ze erg hardnekkig en soms zeer mobiel, waardoor ze zich in het milieu kunnen accumuleren. Hun toxische potentieel baart zorgen, waardoor het belangrijk is om ze te monitoren en te regelen. Dat werd onlangs nog duidelijk met het geval van de per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS).

Bij die stoffen vinden we resten van medicamenten en hormoonontregelaars die in het water worden aangetroffen via huishoudelijk afvalwater of industriële lozingen. Industriële producten, zoals weekmakers, vlamvertragers en microplastics maken ook deel uit van deze zorgwekkende stoffen. Sommige stoffen in cosmeticaproducten kunnen ook het oppervlaktewater verontreinigen door hun aanwezigheid in afvalwater, net zoals pesticiden en hun metabolieten (moleculen die afkomstig zijn van de afbraak van pesticiden) oppervlaktewater kan verontreinigen door afstroming en grondwater door uitloging. Ook genen die bestand zijn tegen antimicrobiële stoffen, de nanomaterialen waarvan de effecten nog niet duidelijk zijn, en de organische chemische toxines vormen een bedreiging voor de gezondheid en het milieu.

Om die uitdagingen met succes aan te gaan, moet een globale aanpak worden gehanteerd in samenwerking met de verschillende betrokken autoriteiten, waarin onderzoek, regelgeving, monitoring van die stoffen in het water en de sensibilisering van iedereen voor het gebruik en de gevaren van die stoffen voor de gezondheid en voor milieu worden geïntegreerd. Dit kan worden gerealiseerd door enerzijds de versterking van de watermonitoringsystemen waarmee opkomende stoffen in het water (zoals PFAS) kunnen worden gedetecteerd, gekwantificeerd en waarmee een stand van zaken kan worden opgemaakt, en anderzijds een analyse van de risico's en hun impact op de ecosystemen in het water, grondwater en de volksgezondheid. Momenteel worden op Europees niveau gesprekken gevoerd met de bedoeling om strenge normen vast te leggen voor die stoffen, zodat de kwaliteit van de ecosystemen in het water en het grondwater kan worden beschermd tegen verontreiniging en elke vorm van aantasting. Een richtlijn hierover wordt in de loop van het jaar 2025 verwacht. Het zal dan ook belangrijk zijn om die voorschriften om te zetten in Brussels recht⁴ en om ze toe te passen, zodat onze wetgeving overeenstemt met de nieuwe Europese eisen.

Een globale aanpak impliceert ook dat de belangrijkste bronnen van verontreiniging, zoals industriële installaties, stortplaatsen, door risicoactiviteiten verontreinigde bodems, (niet-)huishoudelijk afvalwater enz. worden geïdentificeerd, zodat strategieën kunnen worden uitgewerkt om de lozing aan de bron en de overdracht naar ontvangstmilieus zoveel mogelijk te beperken. Dit zou kunnen leiden tot onder meer het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde van die stoffen en de bevordering van alternatieve duurzamere industriële of huishoudelijke praktijken. Belangrijk hierbij is om erop te wijzen dat toelatingen om producten op de markt te brengen een federale bevoegdheid zijn; de gewesten hebben dan ook geen

⁴ Besluiten van de regering die kwaliteitsnormen, drempel- en parameterwaarden vastleggen voor oppervlaktewater (24 maart 2011), grondwater (10 juni 2010) en drinkwater (22 februari 2024)

rechtstreekse bevoegdheid om dit soort verboden/beperkingen van gebruik op te leggen, maar ze kunnen wel een probleem melden rond de ene of de andere stof op basis van studies en resultaten van de uitgevoerde monitoringprogramma's.

Daarnaast is het van cruciaal belang om te investeren in de zoektocht naar technologieën waarmee die stoffen in het water en in de bodem op een doeltreffende manier kunnen worden behandeld. De toepassing van die technologieën in de waterzuiveringsstations (zie ook **belangrijke kwestie nr. 2** hierna) en in de behandelingseenheden waar water drinkbaar wordt gemaakt⁵, zal garant staan voor kwaliteitsvol water.

Ook de sensibilisering van het publiek is van fundamenteel belang. Met informatiecampagnes zal kunnen worden gewezen op de risico's in verband met de nieuwe stoffen en hun effecten op de gezondheid en zal ook informatie kunnen worden verspreid over de maatregelen die moeten worden getroffen om de bevolking zo weinig mogelijk bloot te stellen aan de risico's. Er zullen contacten in die zin moeten worden gelegd met de voor de volksgezondheid bevoegde instanties. De opleiding van professionals in de gezondheids-, de milieu- en de industriesector over het beheer van die stoffen en de transparantie van de informatie die door de verschillende wateroperatoren worden bezorgd over de kwaliteit van het water, zullen bijdragen aan de collectieve bewustwording op dit vlak. Tot slot zal een grensoverschrijdende samenwerking moeten worden opgezet om de problemen rond deze stoffen te beheeren binnen het stroomgebied van de Zenne en het Kanaal - en globaal genomen binnen het internationale stroomgebiedsdistrict van de Schelde - in overleg met de partners van de internationale Scheldec commissie en de operationele beheerders van de watermassa's.

Ten slotte zullen in navolging van het principe 'de vervuiler betaalt' op Europees niveau de haalbaarheidsvoorwaarden moeten worden geanalyseerd waarmee concrete vooruitgang kan worden geboekt in de responsabilisering van de verantwoordelijken van de uitstoot van die stoffen.

Door al die acties te combineren, zal het doel van het volgende WBP erin bestaan om de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater te beschermen tegen de risico's in verband met de nieuwe en zorgwekkende stoffen en bijkomend de gezondheid van de mens.

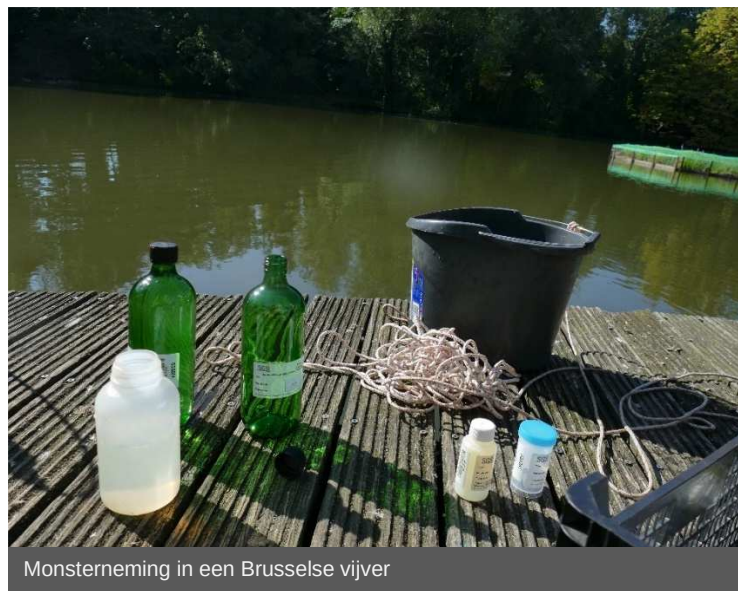

Foto: Leefmilieu Brussel

⁵ De impact van de klimaatverandering op de watermassa's kan ook een invloed hebben op de concentratieniveaus van die verontreinigende stoffen. We denken daarbij aan het debiet van de Maas tijdens perioden van droogten, waarvan het water wordt gebruikt voor de productie van drinkwater.

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 2 : Hoe kan de optimale uitvoering van de nieuwe richtlijn betreffende de behandeling van het stedelijke afvalwater in al zijn bestanddelen worden verzekerd?

Na twee jaar gesprekken op Europees niveau tussen de Europese Commissie, de verschillende Lidstaten en het Europees Parlement werd in november 2024 een nieuwe richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (richtlijn (EU) 2024/3019⁶) goedgekeurd. Deze nieuwe richtlijn komt in de plaats van de richtlijn van 1991 die de Lidstaten verplichtte om al het stedelijke afvalwater op het niveau van de agglomeraties van meer dan 2.000 inwoner-equivalenten (IE) te verzamelen en te zuiveren. Eind jaren '90 en begin jaren 2000 begon het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met grote werken voor de plaatsing van collectoren en de bouw van waterzuiveringsinstallaties, waaronder het waterzuiveringsstation van Brussel-Noord - een van de grootste in Europa. De uitdagingen op dit vlak waren enorm voor ons stadsgewest, zeker wanneer u weet dat al het afvalwater voordien onbehandeld in de Zenne terecht kwam!

Dertig jaar later blijven er nog heel wat uitdagingen in de sector van het afvalwater. Daarom legt de nieuwe richtlijn een hele reeks nieuwe eisen op die de komende 10-15 jaar in de praktijk zullen moeten worden omgezet. Het toekomstige waterbeheerplan zal de maatregelen weerspiegelen die voor de periode 2028-2033 in de Brusselse context zullen moeten worden getroffen, op het moment dat de tekst van de overgezette richtlijn zal worden goedgekeurd.

Voordat mogelijke pistes naar voren worden geschoven waarmee de richtlijn concreet vorm kan krijgen, lijkt het nuttig om in dit document de grote lijnen van de nieuwe richtlijn samen te vatten. Met welke uitdagingen wordt ons Gewest geconfronteerd op het vlak van de sanering van afvalwater?

- Wat de behandeling zelf in de waterzuiveringsstations betreft, zullen de **eisen om stikstof en fosfor (tertiaire behandeling) te zuiveren, tegen het jaar 2039 geleidelijk aan worden versterkt**. Gelijktijdig zullen beide gewestelijke waterzuiveringsstations een quataire behandeling van het stedelijke afvalwater moeten invoeren. Dit betekent dat de waterzuiveringstechnieken zullen moeten worden aangepast, zodat ze ook een reeks microverontreinigende stoffen die in de bijlage bij de richtlijn worden opgesomd, kunnen behandelen. In die zin vormt deze quataire behandeling een antwoord op de uitdaging die wordt gesteld in de **eerste belangrijke kwestie** (cf. **supra**). HYDRIA, de wateroperator, bevindt zich in de eerste lijn voor de invoering van die afvalwaterzuiveringseisen, zeker omdat de operator vanaf maart 2027 zelf zal instaan voor de exploitatie van de twee gewestelijke waterzuiveringsstations. Om die aanpassingen te financieren, denkt de Europese Commissie aan de invoering van een **'uitgebreide aansprakelijkheid van de producenten'** die farmaceutische en cosmeticaproducten op de markt brengen, die worden beschouwd als de belangrijkste bronnen van die chemische stoffen die de kwaliteit van het watermilieu aantasten waarin ze uiteindelijk terechtkomen. Dit mechanisme in de watersector invoeren en ervoor zorgen dat de investerings- en operationele kosten voor de behandeling van de micropolluenten worden teruggewonnen, belooft nu al een bijzonder grote uitdaging te worden - en dit alles binnen een context van bevoegdheden die tussen het federale en het gewestelijke niveau zijn verdeeld.
- In de tweede plaats is in de Europese eisen ook voor de eerste keer uitdrukkelijk sprake van de **strijd tegen de lozing van stedelijk afvalwater in het natuurlijk milieu ter hoogte van de overlaten van stormbekkens**. Dit is een centraal element voor de verbetering van onze Brusselse watermassa's - en dan in het bijzonder de Zenne en het Kanaal - rekening houdend met de vaststellingen die werden gedaan naar aanleiding van de vorige waterbeheerplannen, die de overlaten van de stormbekkens als de belangrijkste oorzaak van verontreiniging van het oppervlaktewater aanwijzen.

⁶ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L_202403019

Lozing van afvalwater in de Zenne na behandeling in het waterzuiveringsstation van Brussel-Noord.

Foto: Leefmilieu Brussel

Tijdens de geldigheidsduur van het volgende waterbeheerplan zal een 'geïntegreerd beheerplan van het stedelijke afvalwater' moeten worden uitgewerkt dat zal moeten worden geïntegreerd in hetgene dat voor de volgende cyclus van 6 jaar (2034-2039) moet worden goedgekeurd. Indien het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen die tijd van plan is om de maatregelen voort te zetten waarmee de frequentie en de volumes van de lozingen kunnen worden verminderd (o.m. door de optimalisatie van de overlaten van de stormbekkens, het dynamische beheer van de netten, het geïntegreerde regenwaterbeheer (cf. *infra*)), is de doelstelling die de Lidstaten op termijn zullen nastreven, maximaal 2% van de totale lading van bepaalde verontreinigende stoffen in het stedelijke afvalwater (berekend in droge perioden) jaarlijks te lozen. Alle actoren en operatoren in de watersector zullen worden gemobiliseerd om dit geïntegreerde beheerplan uit te werken en om deze doelstelling te bereiken⁷.

- Ten derde, en rekening houdend met de bovenstaande uitdagingen, zullen de waterzuiveringsstations geleidelijk **energieneutraal** moeten worden tegen het jaar 2045, d.w.z. dat de afvalwaterbehandelingssector tegen dat moment de eigen energiebehoeften zal moeten dekken. De eerste fase naar deze transitie is de uitvoering van een audit waarmee de mogelijkheden zullen worden beoordeeld om het energieverbruik te verlagen en om hernieuwbare energie ter plaatse op te wekken. Dit zal een essentiële tool zijn die de toekomstige keuzen zal sturen. In de tweede fase zullen de maatregelen op het vlak van energie-efficiëntie en energieproductie worden ingevoerd die tijdens de auditfase werden aanbevolen. Met betrekking tot deze energie-uitdaging zal het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet alleen kunnen optreden. Er zullen hierover besprekingen met de andere gewesten moeten worden gevoerd om de verdeling van de lading op basis van de eigen mogelijkheden van elk station (van meer dan 10.000 IE) vast te leggen.

⁷ Niet-verplichtende doelstelling die door de Lidstaten moet worden vastgelegd, rekening houdend met meer bepaalde de plaatselijke omstandigheden (regenmeting, soorten infrastructuur ...).

U merkt het al dat de nieuwe richtlijn de Brusselse wateroperatoren een reeks nieuwe eisen zal opleggen - die niet alleen technische, maar ook financiële uitdagingen met zich zullen brengen. Er zal daarom een gunstig kader moeten worden gecreëerd om - op een intelligente manier - de uitvoering van de richtlijn te waarborgen (cf. ook de **belangrijke kwestie nr. 3**).

Naast de collectieve sanering die door de twee gewestelijke waterzuiveringsstations wordt verzekerd, is de nieuwe richtlijn er ook op gericht om de behandeling van afvalwater door autonome waterzuiveringsinstallaties te versterken. In een streven om het milieu te beschermen - en dan in het bijzonder het grondwater in de Brusselse ondergrond - zullen deze installaties minstens hetzelfde niveau als de secundaire behandeling moeten bereiken. Er zullen regelmatig controles moeten worden uitgevoerd om na te gaan of de nieuwe eisen worden nageleefd.

Deze laatste uitdaging - die evenwel minder belangrijk is dan de eerder genoemde drie, omdat men schat dat 98% van het afvalwater dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt voortgebracht, doorheen een van beide collectieve waterzuiveringsstations wordt geleid - zou gemakkelijker moeten kunnen worden aangegaan door de goedkeuring van een besluit van de Regering dat erop gericht is om de wegen op het grondgebied van het Gewest in kaart te brengen en ze in te delen op basis van de vraag of ze van riolering zijn voorzien, of dat ze er op termijn (minder dan 15 jaar) of helemaal niet zullen van worden voorzien. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft immers niet gewacht op de wijziging van de richtlijn om - in sommige gevallen zeer nuttige - verduidelijkingen aan te brengen met betrekking tot de toepassing van de verplichtingen met betrekking tot de aansluiting op de riolering of anders de installatie en de exploitatie van autonome waterzuiveringsinstallaties. De 19 gemeenten, die bevoegd zijn voor de uitreiking van de milieuvergunningen die de exploitatie van individuele waterzuiveringsinstallaties omkaderen (naast het Gewest voor de grotere projecten), zullen dan ook een belangrijke rol spelen in de concrete vormgeving van deze laatste uitdaging. De controles zullen moeten worden versterkt - en dan in het bijzonder in de zones waar rekening moet worden gehouden met milieurisico's - terwijl het Gewest de exploitatie van die autonome waterzuiveringsinstallaties nauwkeuriger zal moeten reglementeren.

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 3 : Hoe kan de efficiëntie van de watersector worden verzekerd en verduurzaamd via een geschikte financiering?

Naast de aanzienlijke (technische en financiële) uitdagingen die de nieuwe richtlijn betreffende de behandeling van stedelijk afvalwater met zich brengt (cf. hiervóór, **belangrijke kwestie nr. 2**), dient een efficiënt en duurzaam waterbeheer te worden gewaarborgd.

Wat de sanering van afvalwater betreft, zal de renovatie van het rioleringsnet en de collectoren behoorlijk moeten worden gefinancierd, te meer daar het net vrij oud is en op bepaalde plaatsen kritieke tekenen van veroudering vertoont, waarvoor een uitgebreid renovatieprogramma zal moeten worden voorzien.

De financiële en de technische uitdagingen zijn even groot met betrekking tot de drinkwaterbevoorrading - en dit zowel wat de kwaliteit van het geleverde water betreft als op kwantitatief vlak, zoals we in **belangrijke kwestie nr. 4** zullen uiteenzetten.

Het zal dan ook belangrijk zijn om **de financiering van alle diensten in verband met het gebruik van water te verzekeren, zonder dat dit op een onhoudbare manier de factuur van de watergebruikers en de financiën van het Gewest onder druk zet**, terwijl gelijktijdig de efficiëntie van de sector nog zal moeten worden verbeterd.

Op alle niveaus zal de optimalisatie van die middelen - zowel de menselijke als de budgettaire middelen - om de gewenste resultaten te behalen, primordiaal zijn, en dan meer bepaald door de continue verbetering van het bestuur van de watersector.

Wat de toepassing van het geïntegreerde regenwaterbeheer op een ruimere schaal betreft - een essentiële strategie in een stadsomgeving - (cf. **belangrijke kwestie nr. 5**), zal het toekomstige Waterbeheerplan de meest geschikte financieringswijze moeten voorstellen, evenals een verduidelijking over de rol en de verantwoordelijkheden van elke openbare en private betrokken partij.

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 4: Hoe kan de bevoorradingsveiligheid van drinkwater voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op lange termijn worden gewaarborgd?

De klimaatvoorspellingsmodellen⁸ voor de stedelijke zones geven aan dat we tegen het jaar 2100 het volgende mogen verwachten:

- een stijging van de temperatuur ten opzichte van vandaag met +2,6 tot +3,5 °C,
- vaker voorkomende en intensere hittegolven. Op termijn zouden we gemiddeld van 4 hittegolfdagen per jaar nu evolueren tot meer dan 50 per jaar in 2100 met een nog grotere impact in de stad wegens het effect van de warmte-eilanden in de stad, een risico op waterschaarste en een groter risico op droogte.

Waterafvoerende lagen spelen de rol van buffer op het vlak van de bereikbaarheid van onverwerkt water. De winterse neerslag die in de watervoerende lagen wordt opgeslagen, vormt immers ware ondergrondse waterreservoirs, met water dat tijdens de andere seizoenen kan worden gebruikt. Op dit vlak is de situatie in België het afgelopen decennium veranderd - en dan al zeker tijdens enkele recente jaren, die werden gekenmerkt door opeenvolgende droogteperiodes, ook tijdens de wintermaanden. Zo waren de reserves van sommige watervoerende lagen in Brussel en Wallonië (waar VIVAQUA het grootste deel van het grondwater haalt voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) in die periode verkleind. Sinds 2023 is de situatie echter opnieuw normaal. In 2024 stegen verschillende watervoerende lagen in Wallonië die door VIVAQUA worden geëxploiteerd, door de overvloedige regen zelfs terug naar hun maximumniveau. Deze evolutie is van cruciaal belang voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat voor 97% vanaf het grondgebied van het Waals Gewest van water wordt voorzien - enerzijds vanaf watervoerende lagen (natuurlijke grondwaterreservoirs) en anderzijds vanaf het water van de Maas (oppervlaktewater).

Voor het oppervlaktewater liggen de kaarten anders. Naast het feit dat het basisdebiet kan teruglopen doordat watervoerende lagen tijdens de winter niet voldoende worden bijgevuld, zijn de waterlopen en de vijvers ook zeer gevoelig voor opeenvolgende perioden van droogten, die we tegenwoordig van de lente tot de herfst meemaken en die de norm lijken te worden voor de komende jaren. In de productiescenario's voor de nabije toekomst (2025) en de verre toekomst (2040) zal rekening moeten worden gehouden met de combinatie van de dalende waterstanden en de drempelwaarden die moeten worden nageleefd die bepalen wanneer het afgenomen volume moet worden aangepast aan de daling van de waterstand (en dan meer bepaald op de Maas, waarvan het water door VIVAQUA in de fabriek van Tailfer wordt geëxploiteerd), evenals de mogelijkheid dat de fabrieken niet kunnen worden ingezet bij uitzonderlijke regenval. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal zich in dit verband best baseren op de resultaten van de risicoanalyse die op Belgisch niveau wordt uitgevoerd⁹.

De klimaatverandering brengt dus op middellange termijn heel wat uitdagingen met zich met betrekking tot de beschikbaarheid van onbewerkt water voor de openbare drinkwatervoorziening in Brussel. Het is van essentieel belang om daarop voorbereid te zijn. Daarom **stellen wij voor om deze uitdaging met betrekking tot de drinkwatervoorziening in het toekomstige Waterbeheerplan op te nemen**, goed wetende dat - zoals eerder al gezegd - het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijna uitsluitend afhankelijk is van Wallonië voor zijn drinkwaterbevoorrading. In deze **belangrijke kwestie nr. 4** behandelen we slechts het 'kwantitatieve' luik van de waterresources; we verwijzen u naar **belangrijke kwestie nr. 1** voor de uitdaging van een te allen tijde verzekerde bevoorrading van kwaliteitsvol drinkwater.

Deze belangrijke kwestie moet ook nauw verbonden zijn met de maatregelen voor een rationeel watergebruik en een globalere beschouwing van de diversiteit van de (al dan niet drink-)waterbevoorradingsbronnen die al in het Waterbeheerplan 2022-2027 werden behandeld (As 7).

⁸ Volgens het Koninklijk Meteorologisch Instituut: <https://www.meteo.be/nl/klimaat/klimaatverandering-in-belgie/de-klimaatvoorzichten-voor-2100>

⁹ BNRA, Belgian national risks assessment en de Climate and Biodiversity Risk Assessment, uitgevoerd in het kader van het BNRP, Belgian National Resilience Plan. In dit verband kan niet worden uitgesloten dat de hulp van Safe.brussels zal moeten worden ingeroepen voor kwesties in verband met het crisisbeheer rond de drinkwaterbevoorrading en haar rol als doorgeefluik naar het Nationaal Crisiscentrum.

Met betrekking tot de drinkwaterbevoorrading die door VIVAQUA wordt verzekerd, heeft de operator een Water Quantity Plan (WQP) uitgewerkt, dat onder meer de impact van de klimaatverandering bestudeert op de overeenstemming van zijn productietool en de leveringsbehoeften tegen het jaar 2040. Daarbij wordt verwezen naar het belang om te optimaliseren, om de waterwinningspunten te renoveren, het momenteel 'verloren' water te valoriseren, nieuwe waterwinningsites te prospecteren en de synergieën met de andere (voornamelijk Waalse) operatoren te versterken.

Deze maatregel zal ook na afloop van het huidige WBP moeten worden voortgezet¹⁰ en zal gebaseerd zijn op de concrete aanbevelingen met betrekking tot de waterwinning en/of de bouwwerken die moeten worden geoptimaliseerd en/of gerenoveerd en de te prospecteren zones op basis van het Water Quantity Plan. In dit document is dus rekening gehouden met de bevoorradingszekerheid - in kwantitatieve termen.

VIVAQUA is een intercommunale waarvan de 19 Brusselse gemeenten aandeelhouders zijn (evenals nog 3 gemeenten in Waals-Brabant). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft er de voogdij over. VIVAQUA heeft overeenkomsten lopen met het Waals Gewest via haar milieu- en stedenbouwkundige vergunningen, waterwinningsite per waterwinningsite. Ze heeft ook leveringsovereenkomsten met andere drinkwaterdistributiemaatschappijen, zoals bepaalde Waalse intercommunales of Vlaamse bedrijven. VIVAQUA is inderdaad een belanghebbende in de visie en de verbintenissen van het 'Schéma Régional des Ressources en Eau' dat op Waals niveau werd opgesteld en dat de waterbevoorrading in heel Wallonië moet veiligstellen via de groothandelscontracten voor waterbevoorrading die het heeft gesloten met zijn verschillende klanten, waaronder SWDE, dat de uitvoering van dit Schema leidt.

Zo moeten behalve over de 'technische veiligheid', waarvan hierboven sprake is, en die door VIVAQUA wordt verzekerd ten opzichte van haar WQP, gesprekken worden aangeknoopt om een stevige basis te leggen die de waterbevoorrading voor de Brusselse bevolking zou moeten waarborgen - en dan meer bepaald in nauwe samenwerking met het Waals gewest.

Foto: Xavier Claes

¹⁰ Cf. Maatregel M 5.27

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 5 : Hoe kunnen de klimaatmitigatie- en adaptatiemaatregelen zo goed mogelijk worden begeleid en ondersteund?

Gezien de risico's ten gevolge van de klimaatverandering die worden geïdentificeerd in hoofdstuk 2.5 van het Waterbeheerplan 2022-2027 (contrasterende seizoenen, zachtere en nattere winters, drogere en warmere zomers, risico van heviger regenvval die plotse overstromingen veroorzaakt en, omgekeerd, lange droge perioden die het basisdebiet van de rivieren en ook de aanvulling van het grondwater aantasten), moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ambitieuze antwoorden bieden voor het gehele grondgebied.

Hoewel de klimaatverandering waarschijnlijk tot grote verstoringen van de waterkringloop zal leiden, is het ook met name via de waterthematiek dat antwoorden kunnen worden gevonden. Specifiek in stedelijke gebieden vloeien daar diverse uitdagingen uit voort:

- **De ruimere invoering van geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) op het gewestelijke grondgebied**

De verschillende problemen in het kader van deze uitdaging op het vlak van de veerkracht vinden een gemeenschappelijk antwoord in de manier waarop het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het regenwater wil beheren en die bekendstaat als 'GRB', wat staat voor geïntegreerd regenwaterbeheer.

In Brussel loopt het regenwater voornamelijk naar de riolering, wat ongewenste gevolgen heeft voor het milieu (verzadiging van het rioleringsnet en lozing van afvalwater in het natuurlijke milieu (cf. **belangrijke kwestie nr. 2**), de noodzaak om grote ondergrondse structuren te bouwen, onnodige zuivering in de waterzuiveringsstations, minder insijpeling in de bodem en dus een geringe aanvulling van de grondwaterreserves ...). Dankzij een ruimtelijke ordening die water, aan de oppervlakte, een belangrijkere plaats geeft in het stedelijk weefsel, kan regenwater uitgroeien tot een in diverse opzichten waardevolle hulpbron voor de stad, haar bewoners, haar ecologisch netwerk en haar veerkracht ten opzichte van klimaatverandering.

Het basisprincipe van het GRB is eenvoudig: regenwater beheren zo dicht mogelijk bij de plaats waar het neerkomt door middel van insijpeling in vergroende bodems en evapotranspiratie via planten. Bij deze vorm van *in situ*-beheer worden stedelijke ruimten en gebouwde elementen gebruikt om ze een extra functie te geven, namelijk het beheer van het regenwater aan de bron.

De grootschalige uitvoering van het GRB zal een aantal positieve effecten hebben, met name op het gebied van gezondheid (beter welzijn, bestrijding tegen hittegolven, enz. door vergroening), milieu (talrijke ecosystemendiensten, overstromingsbeheer, enz.) en ook op economisch gebied (vermindering van de hoeveelheid water die wordt gezuiverd in waterzuiveringsinstallaties, vermindering van de omvang van de benodigde stormbekkens, enz.).

Met betrekking tot de hierboven vermelde ecosystemendiensten kunnen we in het bijzonder vermelden dat het GRB helpt :

- de natuurlijke waterkringloop te herstellen ;
- bij de nakoming van de Europese verplichtingen met betrekking tot de verbetering van de waterkwaliteit door de volumes regenwater die in het rioleringsnet terechtkomen, bij de vermindering van overstorten naar de oppervlaktewaterlichamen via stormoverstorten (cf. **belangrijke kwesties nr. 1 en 2** over de kwaliteit van het oppervlaktewater). Deze strategie helpt bijgevolg om de op Europees niveau vastgelegde kwaliteitsdoelstellingen te halen. Deze vermindering van de waterafvoer naar het rioleringsnet zou ook positieve gevolgen moeten hebben voor het grondwater (vermijdt lozingen van het rioleringsnet naar het grondwater, grondwateraanvulling ...); Compensatie van de impact van de ondoorlatendheid van de bodem en bijdrage aan het herstel van de bodems;
- bij de versterking van de aanwezigheid van water in de stedelijke omgeving en bij de verbetering van de leefomgeving;
- bij de mildering van de effecten van stedelijk hitte-eilanden. De aanwezigheid van water en vegetatie in de stad is een essentiële factor in de veerkracht van de stad in perioden van

droogte en hittegolven. Het creëren van waterretentiezones en het planten van bomen in grote projecten voor de aanleg van de openbare ruimte moet worden bevorderd;

- bij de herontwikkeling van gebieden waar biodiversiteit ontbrak.

Deze strategie is immers gebaseerd op de installatie van voorzieningen op basis van de natuur, zoals met gras beplant drasland, boomkuilen en regentuinen, groen- en/of retentiedaken, beplante greppels enz. In dat opzicht past deze strategie perfect in de doelstellingen van de nieuwe wet betreffende natuurherstel¹¹ en wat wordt verwacht van de Europese Commissie (werkprogramma 2024-2029), namelijk een Europese veerkrachtstrategie op het vlak van water¹².

Foto: Leefmilieu Brussel

- **De begeleiding en de verduurzaming van GRB**

Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen de rollen en de bevoegdheden van elke actor met betrekking tot de invoering van het GRB begrijpt en om na te gaan of iedereen duidelijk ziet waar de knowhow, de begeleiding en zelfs de financiering vandaan kunnen komen.

Om de einddoelstelling van verduurzaming en ontwikkeling van de inrichtingen te verzekeren, is het noodzakelijk om overeenstemming te bereiken over de voorwaarden van een echte strategie, zowel in financiële als in juridische opzichten, en om deze samen met alle belanghebbenden (zowel publiek als privaat) uit te voeren.

Die kwestie van de financiering van de inrichtingen en het beheer van het GRB zal de nodige veranderingen in de stedenbouwkundige reglementering en de begeleiding van de actoren in de bouwsector en de ruimtelijke ordening moeten opvolgen.

Er moet ook een controle van deze gedecentraliseerde systemen worden georganiseerd om de goede werking ervan te garanderen.

Of de door het Gewest vastgelegde doelstellingen worden bereikt, zal afhangen van de capaciteit om het werk van de diverse operatoren en actoren en betrokken rechtspersonen op een verstandige manier en in alle transparantie te organiseren (cf. ter informatie de lijst van de actoren in het **3^e deel van dit document**).

¹¹ Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869.

¹² 'A new European Water Resilience Strategy': https://commission.europa.eu/document/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en

- **Optimalisatie van het beheer van de saneringsnetwerken**

Een grotere veerkracht van het grondgebied tegenover overstromingsrisico's vereist ook een efficiënter beheer van de bestaande saneringsinfrastructuur.

Het openbare saneringssysteem heeft een grote wateropslagcapaciteit. Die capaciteit is grotendeels te danken aan de bufferbekkens (bufferopslag van stedelijk afvalwater) en in mindere mate de grootste leidingen (collectoren). De bestaande opslagcapaciteit kan dus intensiever worden gebruikt door dynamische en proactieve regulering van de waterstromen in de verschillende netten en monitoring en slimme sturing van de debieten.

Dit **dynamische beheer van de opslagcapaciteit** heeft vooral als doel om de watervolumes die bij de stormoverstorten in de natuur worden geloosd, te beperken (cf. uitdaging die in de **belangrijke kwestie nr. 2** wordt besproken), met name door de bestaande opslagcapaciteit vaker te benutten in een andere context dan de strijd tegen overstromingen. Stormoverstorten komen immers voor bij kleine regenbuien, terwijl de bufferbekkens in die context niet worden gebruikt. Het is de bedoeling om de watertoevoer naar de waterzuiveringsstations te spreiden om de biologische zuivering (de meest complete) zo goed mogelijk en over een langere periode te benutten.

Het dynamische beheer van het saneringsnet impliceert bovendien een betere controle van de waterbodem in het netwerk. De afgelopen jaren werden studies uitgevoerd om dit dynamische beheer van de netwerken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in te voeren en de eerste voorzieningen zijn intussen al functioneel. De uitdaging bestaat er dan ook in om die geslaagde operaties naar andere toelooptbekkens over te zetten.

Gelijktijdig en met het oog op het voorkomen van de risico's in verband met de overstromingen blijft de bouw van bufferbekkens in de valleien die aan hoge overstromingsrisico's worden blootgesteld, pertinent naast de voorzieningen voor het geïntegreerde regenwaterbeheer.

- **Een toepassing van geschikte, geproportioneerde en gecoördineerde maatregelen in geval van droogte.**

Verschillende zomers in de afgelopen jaren (2017, 2018, 2022) hebben ons eraan herinnerd dat droogte niet langer zeldzaam is in onze streken. In 2020 werd een gewestelijke 'droogtecel' opgericht in Brussel, naar analogie van het Centre de crise in Wallonië (CORTEX) en de Droogtecommissie in Vlaanderen.

Sinds het Waterbeheerplan 2022-2027 heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de nodige (voornamelijk preventieve en praktijkgerichte) maatregelen ingevoerd om de gevolgen van droogteperiodes op te vangen.

Om die maatregelen meer operationeel te maken, dient een reactief actiekader te worden voorgesteld waarmee met name de druk op de vraag naar drinkwater bij zeer warm weer kan worden verlicht. De activering van de verschillende waarschuwings- of crisisbeheerfasen zal berusten op een set indicatoren die zullen worden gevalideerd door de verschillende actoren en waarmee de situatie zal kunnen worden geobjectiveerd.

In dit actiekader zal zeker op de volgende twee elementen moeten worden gelet:

- 1) de samenhang en de goede coördinatie met de andere twee Gewesten (ons drinkwater is vooral afkomstig van Wallonië (cf. **belangrijke kwestie nr. 4**) en al ons oppervlaktewater stroomt naar het Vlaams Gewest);
- 2) een versterking van de communicatie en de sensibilisering van de Brusselse bevolking, zodat de genomen beslissingen door zoveel mogelijk Brusselaars worden begrepen en aanvaard (bv. beperking van watergebruik).

BELANGRIJKE WATERBEHEERSKWESTIE nr. 6 : Hoe kunnen maatregelen in de strijd tegen waterkwetsbaarheid worden verduurzaamd en versterkt en hoe kan de toegang tot het water voor iedereen in de openbare ruimte worden verzekerd?

In een context van toenemende armoede in Brussel, met een steeds stijgend aantal personen die zich in een situatie van onzekerheid/kwetsbaarheid met betrekking tot de waterbevoorrading bevinden of die dreigen in zo'n situatie terecht komen, die slecht gehuisvest of dakloos zijn, moet het gewestelijke coördinatiewerk dat in 2020 rond deze problematiek werd opgestart, meer dan ooit worden voortgezet en een ruimere actieperimeter toegewezen krijgen. Dat is des te meer noodzakelijk aangezien bij de berekening van de prijs van water onvermijdelijk rekening zal moeten worden gehouden met de nieuwe milieu-eisen die werden vermeld bij de belangrijke kwesties nr. 1 tot 4 (nieuwe stoffen, zuivering van afvalwater, onderhoud en verduurzaming van de infrastructuur).

Op basis van de besprekingen en de analyses die sinds 2020 over waterschaarste worden gevoerd met alle betrokken partijen, konden al een reeks maatregelen worden ingevoerd ter bestrijding van deze problematiek en de verzachting van de impact van de stijging van de waterprijs. Deze maatregelen moeten volgens de actoren op het terrein nog worden aangevuld voor de doelgroepen waarop ze tot nog toe waren gericht. De problematiek van mensen die hun rechten niet doen gelden, vormt op dit niveau met name nog een aanzienlijke hindernis die moet worden weggewerkt¹³.

Daarnaast is de problematiek van de toegang tot het water in het Brusselse Gewest veel ruimer. De term '*waterkwetsbaarheid*' - die werd voorgesteld door de onderzoekers van het HyPer-project (l'Persoonlijke hygiëne buiten/zonder/slecht 'bij de betrokkene thuis') - zou waarschijnlijk meer geschikt zijn om de perimeter te definiëren waarop deze belangrijke kwestie van de nieuwe cyclus van het Waterbeheerplan zich zou moeten focussen.

Waterarmoede wordt dan weer gedefinieerd als een situatie waarin een persoon/een huishouden zich bevindt dat geen toegang heeft tot voldoende water of water van voldoende kwaliteit om aan zijn basisbehoeften te voldoen: voeding, lichaamshygiëne en huisvesting, maar ; *deze definitie is in essentie gebaseerd op een verhouding tussen het bedrag van de factuur en het gezinsinkomen. "Een gezin zal dus worden beschouwd als een gezin in waterarmoede wanneer de uitgaven voor water meer dan 2% van het inkomen bedragen. Wat personen zonder vast adres of in een slechte huisvesting uitsluit¹⁴".*

De term *waterkwetsbaarheid* is meeromvattend. De term kan worden gedefinieerd als *een situatie waarin een persoon of een gezin met moeilijkheden kampt om toegang te krijgen tot water voor hygiënische doeleinden wegens de kostprijs en/of de kenmerken van de woning van die persoon of dat gezin, of gewoonweg wegens het ontbreken van een woning.*

Het team van het HyPer-project schat dat deze waterkwetsbaarheid *minstens* 100.000 personen treft. Hetzij 7,5% van de bevolking van het Brussels Gewest.

Het werk voor deze nieuwe cyclus zal dus moeten worden georganiseerd rond twee vooruitzichten die gelijktijdig zullen moeten worden beschouwd:

- Enerzijds is het belangrijk om de inspanningen voort te zetten voor de personen met een woning. Het zal ook zaak zijn om de relevantie te evalueren van de sociale tegemoetkoming voor water die in 2022 werd ingevoerd ten gunste van huishoudens met minstens één persoon die recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming¹⁵.

¹³ Zo hebben 170.000 huishoudens recht op de sociale tegemoetkoming voor water die in januari 2022 werd ingevoerd, maar in 2023 waren er slechts 124.000 huishoudens die daarop hebben gereageerd en die de tegemoetkoming intussen ontvangen, wat overeenstemt met ongeveer 73% van het totale aantal huishoudens die er recht op hebben.

¹⁴ Xavier May, economist en onderzoeker aan het [Institut de Gestion de l'Environnement et d'Aménagement du Territoire aan de ULB](https://dailyscience.be/13/09/2023/des-milliers-de-bruxellois-concernes-par-la-vulnerabilite-hydrigue/) (<https://dailyscience.be/13/09/2023/des-milliers-de-bruxellois-concernes-par-la-vulnerabilite-hydrigue/>)

¹⁵ Persoon die recht heeft op de verhoogde tegemoetkoming voor de terugbetaling van gezondheidszorgen en bepaalde sociale voordelen.

In dit verband moeten onder meer de volgende mogelijkheden worden onderzocht: versterking van de begeleidingsdiensten voor water, energie en huisvesting, met inbegrip van de rechten van huurders en hulp bij het beheer van facturen; versterking van de verantwoordelijkheid van de eigenaar en van de syndicus over de staat en de werking van het gebouw; diversificatie van de toegang tot het Sociaal Waterfonds; ontwikkeling van een Dienst voor hulp en technische ondersteuning en structurering van de technische ondersteuning via het gebruik van het Sociaal Waterfonds; verbetering van de toegankelijkheid van de OCMW's ... Deze lijst is niet exhaustief en blijft evolueren naarmate de besprekingen met alle betrokken partijen vorderen.

- Anderzijds zal het noodzakelijk zijn om de toegang tot water voor iedereen in de openbare ruimte te verbeteren.

Momenteel zijn bijna 150 drinkfonteinen in de openbare ruimte beschikbaar op het hele grondgebied van het Brussels Gewest - wat neerkomt op één fontein per 8.350 inwoners. Dit is onvoldoende, ook al omdat in Brussel ook een groot aantal pendelaars en toeristen aanwezig zijn, die ook steeds meer last zullen krijgen van de gevolgen van de klimaatverandering en de typische hitte-eilanden in de Vijfhoek. Bovendien zijn die drinkfonteinen elk jaar tijdens de wintermaanden uitgeschakeld en dus slechts de helft van de tijd bruikbaar, wat problematisch is.

De uitdaging van toegang tot drinkwater in de openbare ruimte mag ook niet meer los worden gezien van de toegang tot sanitaire voorzieningen, douches ... *Hoewel op dit vlak al verschillende initiatieven werden genomen, blijft het aanbod in het Brussels Gewest belachelijk laag op die verschillende vlakken. Zo is er slechts een handvol openbare toiletten. Hetzelfde geldt voor de douches - een honderdtal op het hele grondgebied - waarvan de meeste door verenigingen ter beschikking worden gesteld*¹⁶. De nieuwe richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (cf. **belangrijke kwestie nr. 2**) zal de Lidstaten overigens verplichten om sanitaire voorzieningen te installeren voor iedereen, en dan "met name voor kwetsbare en gemarginaliseerde groepen".¹⁷ Merk op dat de vzw's die hygiënische zorgen aanbieden aan daklozen, een voorkeurtarief genieten bij VIVAQUA.

Het zal dus in eerste instantie belangrijk te zijn om te waken over een goed onderhoud en een betere zichtbaarheid van het netwerk van die bestaande structuren om het vervolgens op een gecoördineerde manier verder te ontwikkelen, daarbij rekening houdend met de precieze behoeften per wijk. In de tweede fase zal het er niet alleen op aankomen om nieuwe infrastructuur te plaatsen, maar ook om de ad hoc-partnerships te ontwikkelen (horeca, multisporthallen, zwembaden ...), zodat de bestaande infrastructuur kan worden geëxploiteerd en aan een ruimer publiek kan worden ter beschikking gesteld.

¹⁶ Pauline Bacquaert, onderzoekster geschiedenis, HyPer-project (<https://dailyscience.be/13/09/2023/des-milliers-de-bruxellois-concernes-par-la-vulnerabilite-hydrigue/>).

¹⁷ Cf. artikel 19 van de richtlijn (EU) 2024/3019 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2024 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater.

Foto: Leefmilieu Brussel

Dit zijn allemaal kwesties en uitdagingen waarover u zich zult kunnen uitspreken in het kader van de openbare raadpleging over dit voorbereidende document voor het volgende Waterbeheerplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Al uw opmerkingen en suggesties over te behandelen punten kunnen schriftelijk worden geformuleerd, waarbij het volgende voorwerp wordt vermeld: "Openbare raadpleging over de toekomstige uitdagingen van het waterbeleid (2028-2033)"

- hetzij per e-mail aan eau_water@leefmilieu.brussels,
- hetzij via brief op het volgende adres:

Leefmilieu Brussel
Departement Water
Site Tour & Taxis
Havenlaan 86c/3000
1000 Brussel.

be water
be .brussels

3. LIJST VAN DE GEWESTELIJKE, GEMEENTELIJKE OF INTERCOMMUNALE ACTOREN EN OPERATOREN, INSTELLINGEN VAN OPENBAAR NUT EN ANDERE RECHTSPERSONEN DIE ACTIEF ZIJN IN HET BEHEER VAN DE WATERKRINGLOOP IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Artikel 51 § 2, 2^e lid van de Ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid (hierna KOW) bepaalt het volgende:

"[...] De Regering stelt, binnen dezelfde termijn, de lijst vast van de gewestelijke of gemeentelijke besturen, van de intercommunales of andere gewestelijke instellingen van openbaar nut en rechtspersonen die actief zijn in het beheer van de waterkringloop in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die haar, op haar verzoek en binnen de door haar vastgestelde termijn, de informatie over hun bevoegdheden moeten verstrekken die relevant is voor de opstelling van het plan".

Deze lijst moet worden bijgewerkt met het oog op de herziening van het Waterbeheerplan, die vóór 22 december 2027 moet plaatsvinden.

Er wordt voorgesteld om een beperkte lijst voor te leggen van de operatoren met een openbaredienststopdracht en een uitgebreide lijst van andere actoren die actief zijn in het waterbeheer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- De beperkte lijst bevat de operatoren die een openbaredienststopdracht inzake water uitoefenen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zoals vermeld in artikel 17 van de KOW, onder de hoede van de bevoegde overheid: de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de coördinatie van de acties door Leefmilieu Brussel.
- De uitgebreide lijst bevat de actoren, verschillend van de actoren uit de beperkte lijst, die actief zijn in de watersector en van wie de activiteit of expertise inzake beheer van de waterkringloop relevant wordt geacht voor de belangrijke kwesties van het Waterbeheerplan. Deze lijst bevat ook Leefmilieu Brussel voor de openbaredienststopdrachten die ze in het kader van het beheer van de waterkringloop uitoefent maar die niet werden toegewezen door het genoemde artikel 17 van de KOW.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt, zoals bepaald in artikel 2 van de KOW, het volgende: *"De kringloop van het water wordt op een globale en geïntegreerde wijze beheerd door de openbare sector in het kader van een duurzame ontwikkeling. De diensten van het water zijn van algemeen belang".*

1 BEPERKTE LIJST VAN DE WATEROPERATOREN BEDOELD IN DE KOW

Artikel 17, § 1 van de KOW wijst de 'wateroperatoren' aan voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en kent aan elke operator specifieke openbaredienststopdrachten toe. Deze aangewezen operatoren beschikken over rechten om de installaties die bestemd zijn voor de aan hen toevertrouwde opdrachten te gebruiken, te beheren en te exploiteren, krijgen exclusieve rechten en hebben de verplichting de betrokken bevolking te beschermen over de gelopen risico's en over elke maatregel die genomen zou kunnen worden voor de bescherming van de gezondheid van de personen tegen de nadelige uitwerking van een verontreiniging van het water bestemd voor menselijke consumptie.

1.1 De bevoegde overheid

Artikel 5, 17° van de KOW bepaalt dat de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de 'bevoegde overheid' is om de aangewezen maatregelen te treffen voor de toepassing van de regels voorzien door Richtlijn 2000/60/EG.

Artikel 16 van de KOW voegt hieraan toe: *"de Regering neemt deel aan de internationale coördinatie die nodig is voor uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Richtlijn. Ze coördineert het waterbeleid in het deel*

van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Schelde dat gelegen is op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.

<http://be.brussels/nl/over-het-gewest/structuur-en-organisatie/parlement-ministers/de-gewestregering>

1.2 De wateroperatoren

De door de KOW aangewezen wateroperatoren zijn:

VIVAQUA

Operator die zowel belast is met de drinkwatervoorziening als met de riolering.

Krachtens de ordonnantie¹⁸ is de intercommunale operator belast met de volgende opdrachten:

- de controle op de conformiteit van het water van de Brusselse waterwinningen die bestemd zijn voor de bevoorrading van het openbare distributienet;
- de productie, behandeling, opslag en het transport van voor menselijke consumptie bestemd drinkwater, op voorwaarde dat het door een openbaar distributienet wordt of zal worden geleverd;
- de distributie van het water dat voor menselijke consumptie bestemd is;
- de aanleg, de exploitatie en het beheer van de infrastructuur voor de afvoer en buffering van stedelijk afvalwater die haar door de gemeenten is toevertrouwd of die door VIVAQUA werd ontwikkeld in toepassing van het Waterbeheerplan, met inbegrip van de eventuele nuttige toepassing van dit water.

www.vivaqua.be

HYDRIA (DE VOORMALIGE BMWB)

De ordonnantie (artikel 19, § 1 KOW) heeft de Regering gemachtigd om HYDRIA op te richten, een publiekrechtelijke naamloze vennootschap die beschikt over rechten om de installaties die bestemd zijn voor de aan haar toevertrouwde opdrachten te gebruiken, te beheren en te exploiteren (artikelen 17, 18, 20 en 21 KOW).

Deze opdrachten zijn:

- het ontwerp, de opzet en het exploitatiebeheer van infrastructuur voor de opvang van afvalwater verschillend van die beheerd door VIVAQUA;
- het ontwerp, de opzet en het exploitatiebeheer van infrastructuur voor het zuiveren van afvalwater met de bedoeling om dat water te valoriseren;

¹⁸ De verdeling van de opdrachten vermeld in dit document is gebaseerd op het ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid met de bedoeling om deze ordonnantie voor de komende jaren te optimaliseren. De verdeling van deze opdrachten was op het ogenblik van het opstellen van dit document dus voorlopig, aangezien dit ontwerp van ordonnantie nog niet in het Parlement werd besproken en gestemd.

- het ontwerp, de opzet en het exploitatiebeheer van infrastructuur voor het reguleren van stromen afvalwater en de bestrijding van overstromingen.

Uiteindelijk heeft HYDRIA tot doel om:

- de openbare sanering van het stedelijk afvalwater te verzekeren;
- opdrachten uit te voeren die de Regering binnen de watersector toewijst en inzonderheid die welke omschreven zijn in de statuten;
- studies uit te voeren om de haar toegewezen doelstellingen te behalen;
- te streven naar transparantie en de opname in de waterprijs van de verschillende kosten verbonden aan de sanering van het stedelijk afvalwater;
- in het algemeen, alle operaties uit te voeren bij middel van alle juridische middelen, om haar statutair doel te bereiken.

HYDRIA staat bovendien in voor het ontwerp, de aanleg en de uitbating van een meetnetwerk voor meer bepaald het debiet van de waterlopen en de collectoren alsook de regenmeting: <http://www.flowbru.be>

Tot slot brengt HYDRIA elk jaar, binnen de twee maanden die volgen op haar statutaire algemene vergadering, verslag uit aan de Regering over de uitvoering van haar openbaardienstverplichtingen (art. 30 KOW). Dit verslag moet met name voldoende informatie bevatten zodat het Gewest de reële kostprijs van de aan het verbruik van water verbonden diensten kan bepalen.

<https://hydria.be/>

LEEFMILIEU BRUSSEL

Naast de 2 wateroperatoren is Leefmilieu Brussel door de Regering belast met de opdracht om elke 6 jaar een waterbeheerplan op te stellen met onder meer een meetprogramma en om er de goede uitvoering en de opvolging van te verzekeren door toe te zien op een goede interregionale en internationale coördinatie van de meetprogramma's in het internationale stroomgebiedsdistrict van de Schelde in overleg met de Regering (artikelen 42, 43 en 48 KOW).

Leefmilieu Brussel zorgt voor de Europese 'reporting' die vereist is volgens de Europese richtlijnen 2000/60/EG, 2006/118/EG, 2007/60/EG en 2008/105/EG.

Leefmilieu Brussel is de beheersautoriteit voor de meeste niet-bevaarbare waterlopen van het Gewest. De instelling van openbaar nut beheert ook een vijftigtal vijvers verspreid over het hele grondgebied. Ze ziet zo toe op de realisatie van het blauwe netwerk en waakt over de bescherming ervan.

Leefmilieu Brussel is ook de overheid die milieuvergunningen uitreikt voor grondwateronttrekking (pompproeven, tijdelijke grondwateronttrekking, permanente onttrekking, geothermische systemen met open kring).

Leefmilieu Brussel voert monitoringprogramma's uit voor zowel oppervlakte- als grondwater in overeenstemming met artikel 37 van de KOW.

Leefmilieu Brussel is krachtens artikel 43 van de KOW ook verantwoordelijk voor de uitwerking van het meetprogramma-project en krachtens artikel 42 van de KOW van

Leefmilieu Brussel heeft ook als opdracht de investeringsplannen van de wateroperatoren te analyseren met name met betrekking tot de milieudoelstellingen bepaald door het Waterbeheerplan en de Europese verplichtingen in het domein van het water. (art. 39/5 KOW).

<http://www.leefmilieu.brussels>

2 UITGEBREIDE LIJST

2.1. Besturen en instellingen van openbaar nut die direct of incidenteel actief zijn in de watersector

2.1.1. GEWESTELIJK NIVEAU

2.1.1.1. Brugel

Sinds de inwerkingtreding van de ordonnantie van 15 december 2017 tot wijziging van diverse ordonnanties in het kader van de invoering van een onafhankelijk toezichthoudend orgaan voor de waterprijs, is Brugel, behalve Brusselse regulator voor de gas- en elektriciteitsmarkt, een belangrijke speler in de watersector geworden.

Brugel is inderdaad sinds 2018 het onafhankelijke controleorgaan voor de waterprijs, belast met het opstellen van de tariefmethodologieën en het beslissen over de aanvragen voor tariefwijzigingen die de wateroperatoren haar zouden voorleggen (art. 64/1 KOW).

Ze is ook belast met een opdracht inzake het verlenen van advies en expertise aan de overheden inzake de organisatie en de werking van de gewestelijke watersector. Sinds 2020 moet ze een 'Brusselse waterbemiddelingsdienst' oprichten, die bevoegd is voor de verdeling van de vragen en de klachten betreffende de werking van de watersector, voor de behandeling van elk geschil tussen een gebruiker en een wateroperator.

<https://www.brugel.brussels/>

2.1.1.2. Haven van Brussel

De Haven van Brussel, een instelling van openbaar nut, is de beheerder van het Kanaal en van het havendomein. Hoewel deze instelling geen aangeduide wateroperator is in de zin van de KOW is haar rol in het waterbeleid van cruciaal belang. Behalve de scheepvaart neemt de Haven van Brussel actief deel aan de verbetering van de kwaliteit van het Kanaal door de invoering van diverse milieumaatregelen.

De Haven van Brussel neemt ook deel aan het waarschuwingsnetwerk voor vervuiling dat in het Scheldebekken werd uitgebouwd.

www.port.brussels/nl <http://www.port.brussels/nl>

2.1.1.3. InnovIRIS

InnovIRIS, het vroegere Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (IWOIB), steunt onderzoeksprojecten inzake milieu, water en stedelijke veerkracht.

<http://www.innoviris.be/nl>

2.1.1.4. Safe.brussels

Coördineert de preventie en de veiligheid op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en staat alle betrokken partijen bij om de veiligheid van de inwoners en de bezoekers van Brussel zoveel mogelijk te waarborgen. (voor de watersector heeft safe.brussels een belangrijke rol te spelen met betrekking tot de thema's 'overstromingen' en 'droogten').

<https://safe.brussels/>

2.1.1.5. Urban.brussels

Het bestuur dat verantwoordelijk is voor de invoering van het gewestelijke beleid op het vlak van stedenbouw, cultureel erfgoed en stedelijke herwaardering. Deze instantie is met name verantwoordelijk voor de uitreiking van bepaalde stedenbouwkundige vergunningen en zorgt voor de bescherming van de beschermde sites Urban kent premies en subsidies toe die gericht zijn op de verbetering van de bebouwing in Brussel. Urban Brussels wil de territoriale ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op een duurzame, evenwichtige en samenhangende manier ondersteunen.

<http://urban.brussels/>

2.1.1.6. Perspective Brussels

Dit gewestelijke expertisecentrum, officieel bekend onder de benaming Brussels Planbureau, is de initiatiefnemer van de ontwikkelingsstrategie voor het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Door zijn kennis van het grondgebied en zijn uitdagingen is het centrum een belangrijke speler in de ontwikkeling van nieuwe stadsprojecten in de strategische polen, die in veel gevallen een luik in verband met het waterbeheer bevatten.

<http://perspective.brussels/>

2.1.1.7. Maatschappij voor Stedelijke Inrichting

De Maatschappij voor Stedelijke Inrichting (MSI) is de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor de operationele uitvoering van de ruimtelijke ordening in de strategische gebieden die de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft bepaald. De MSI werkt samen met Perspective Brussels.

De MSI vervult daar een operationele functie om de concrete ontwikkeling van deze gebieden te garanderen door in samenwerking met private en publieke partners projecten op te zetten.

De MSI coördineert de publieke en private partners en realiseert de aspecten die niet onder de specifieke bevoegdheid vallen van andere overheidsinstanties (zoals het bouwrijp maken van sites of het uitvoeren van voorbereidende onderzoeken ...). In bepaalde gevallen neemt de MSI deze taak op door de vastgoedregie te voeren over terreinen en/of gebouwen in deze prioritaire gewestelijke territoriale ontwikkelingspolen. Zo is de MSI eigenaar van meer dan 70 hectare op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

<http://msi.brussels>

2.1.1.8. Brussel Mobiliteit

Brussel Mobiliteit definieert mobiliteitsstrategieën, ontwikkelt projecten voor de ontwikkeling, de vernieuwing en het onderhoud van openbare ruimten en wegen, evenals de infrastructuur voor openbaar vervoer, met inbegrip van de riolering en aquaducten van deze wegen. Brussel Mobiliteit draagt bij aan de invoering van een geïntegreerd regenwaterbeheer op haar domein en biedt ondersteuning aan de plaatselijke actoren door de integratie van die thematiek in de projectoproepen.

<https://mobilité-mobiliteit.brussels/>

2.1.1.9. Brussel Plaatselijke Besturen

Brussel Plaatselijke Besturen (BPB) vormt als bestuur van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel het aanspreekpunt tussen het Gewest en de verschillende plaatselijke besturen (gemeenten, openbare centra voor maatschappelijk welzijn, politiezones ...) op zijn grondgebied. Het Bestuur Plaatselijke Besturen is verantwoordelijk voor het toezicht op de 19 gemeenten die een rol te spelen hebben in het waterbeheer, met name door de ontwikkeling van hun grondgebied en het uitreiken van stedenbouwkundige vergunningen in overeenstemming met het aanbevolen beleid voor het beheer van het regenwater. (zie hieronder, punt 2.1.2).

Dit is ook het bestuur dat de dossiers behandelt rond de aanvragen voor schadevergoedingen na rampen.

2.1.1.10. CityDev

CityDev, voorheen de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (GOMB), beheert meerdere stormbekkens in de industrieterreinen die ze inricht en beheert. Ze speelt ook een belangrijke rol bij de herstelling/ontwikkeling van bepaalde sites waar de principes van het WBP (waaronder het GRB) worden toegepast.

2.1.1.11. MIVB - openbare vervoersmaatschappij Intercommunales van Brussel

De MIVB is verantwoordelijk voor haar eigen waterbeheerinfrastructuur: stormbekkens, waterbemaalingspompen ... Ze draagt bij aan de doelstellingen van het Gewest op het vlak van duurzaam waterbeheer, met onder meer de invoering van een geïntegreerd regenwaterbeheer op haar infrastructuur overeenkomstig wat in haar contract van openbare dienst 2024-2028 (artikel 55.2) is voorzien.

2.1.1.12. DBDMH en Brandweer van Brussel

Hun medewerking is noodzakelijk bij het beheer van crisissen in verband met overstromingen en eventueel droogten (tijdens crisisfases). Ze worden geraadpleegd bij de actualisering van het Overstromingsrisicobeheerplan.

https://be.brussels/dbdmh/over-de-dbdmh?set_language=nl

2.1.1.13. BELIRIS

Beliris is een samenwerking tussen de federale staat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met als missie de uitstraling van Brussel als hoofdstad van België en van Europa te verbeteren. Beliris voert dagelijks bouw-, renovatie- en restauratieprojecten uit in diverse domeinen: mobiliteit, sociale woningen, groene ruimten, herwaardering van de wijken, cultuur, erfgoed.

2.1.1.14. BGHM - Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij

De BGHM is een overheidsbedrijf dat de sociale huisvesting te Brussel beheert. Ze realiseert projecten op het vlak van de bouw, de aankoop, de renovatie van gebouwen, participatie, maatschappelijk welzijn en milieu. De BGHM heeft daartoe een 'typebestek' opgesteld voor haar opdrachten voor het ontwerp van sociale woningen, waarin duurzame bepalingen en meer in het algemeen een klimaat- en milieustrategie zijn opgenomen.

2.1.1.15. BMA - BOUWMEESTER MAITRE ARCHITECTE

De Bouwmeester Maitre Architecte heeft de opdracht om de ruimtelijke kwaliteit van de stadsprojecten vanuit een onafhankelijke positie te stimuleren. Hiertoe initieert hij opdrachten om situaties te onderzoeken en te verbeteren - en dan met name met betrekking tot het luik waterbeheer, door richtlijnen uit te vaardigen in grote stadsherinrichtingsprojecten.

<https://bma.brussels/>

2.1.2. GEMEENTELIJK NIVEAU

De **19 gemeenten** van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben allemaal het beheer van hun rioleringsnet sinds een twintigtal jaar aan VIVAQUA toevertrouwd.

Op het vlak van het waterbeheer behouden ze echter de rol van beheerder van bepaalde niet-bevaarbare waterlopen (van gemeentelijk belang) en door het afleveren van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen kunnen de gemeentelijke diensten een positieve invloed uitoefenen op het waterbeheer in termen van sanering, rationeel watergebruik en strijd tegen overstromingen, in overeenstemming met de regels die zijn vastgelegd in de gewestelijke stedenbouwkundige verordening, en zelfs in een gemeentelijke verordening die specifiek werd uitgewerkt om die materies te behandelen.

Daarnaast werd aan de gemeenten gevraagd een 'waterreferentiepersoon' en een plaatsvervanger aan te stellen. Deze referentiepersonen maken het mogelijk om een bevoorrechte samenwerking tussen het

Gewest en de gemeenten tot stand te brengen om het duurzaam waterbeheer in het Brussels Gewest te verbeteren.

Brulocalis, de vereniging van de Stad en de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waakt ook over de belangen van de lokale overheden en speelt een adviserende en ondersteunende rol, met name op het vlak van ruimtelijke ordening en milieu.

2.1.3. INTERCOMMUNAAL NIVEAU

2.1.3.1. BruLABO - Intercommunaal Laboratorium voor Scheikunde en Bacteriologie

BRULABO (het vroegere ILSB) voert de wateranalyses uit en staat meer bepaald in voor de controle van het water van de openbare zwembaden.

<http://www.brulabo.irisnet.be/>

2.1.4. NIVEAU VAN HET INTERNATIONAAL STROOMGEBIEDSDISTRICT: DE INTERNATIONALE SCHELDECOMMISSIE (ISC)

Het doel van de Internationale Scheldecommissie (ISC) is de samenwerking te versterken tussen de oeverstaten en –gewesten van de Schelde om een duurzaam en integraal waterbeheer van het internationaal stroomgebiedsdistrict van de Schelde te bereiken.

Ze heeft met name tot taak:

- ervoor te zorgen dat de oeverstaten en –gewesten de uitvoering van hun verplichtingen van de Kaderrichtlijn Water onderling en multilateraal kunnen afstemmen;
- adviezen en aanbevelingen te geven aan de Partijen inzake preventie, bescherming en waarschuwing bij hoogwater, bij calamiteuze verontreinigingen en gericht op het verzachten van de effecten bij droogte;
- een actieprogramma op te stellen;
- de uitwisseling van informatie en van inzichten over het waterbeleid te versterken;
- het wetenschappelijk onderzoek aan te moedigen en samen te werken met andere internationale organisaties.

www.isc-cie.org

2.2. De andere rechtspersonen die actief zijn in de watersector

2.2.1 INDUSTRIEEL CONSORTIUM

2.2.1.1. Aquiris

Het privéconsortium AQUIRIS is de beheerder die in opdracht van HYDRIA is belast met het beheer van het waterzuiveringsstation Noord tot in maart 2027.

www.aquiris.be/

2.2.2. VERENIGINGEN VAN OVERHEIDS- EN PRIVÉBEDRIJVEN DIE ACTIEF ZIJN IN DE UITWISSELING VAN INFORMATIE IN DE WATERSECTOR

2.2.2.1. Aquabru: Vereniging voor Brussels water

AquaBru is de vereniging van actoren in de waterkringloop in Brussel. Ze is de zustervereniging van AQUAWAL en AquaFlanders voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en omvat de wateroperatoren, Leefmilieu Brussel, Brugel en ook Brusselse universiteiten en verenigingen.

www.aquabru.org

2.2.2.2. Belgische federatie van de watersector

Belgaqua is de beroepsvereniging van de openbare diensten van drinkwatervoorziening en afvalwatersanering in België en is samengesteld uit drie gewestelijke associaties : AquaBru voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, AquaFlanders voor het Vlaams Gewest, AQUAWAL voor het Waals Gewest.

<http://www.belgaqua.be>

2.2.3. VERENIGINGEN VOOR MILIEUBEHOUD EN MILIEUONDERRICHT EN VERENIGINGEN DIE ACTIEF ZIJN IN DE WATERSECTOR

- Grenzeloze Schelde: <http://www.grenzelozeschelde.be>
- Coördinatie Zenne: <http://www.gs-esf.be>
- BRAL: <https://bral.brussels/nl>
- Natagora: <https://www.natagora.be/>
- City to Ocean: <https://www.citytooocean.org/>
- Staten Generaal van het Water in Brussel (EGEB): <http://www.egeb-sgwb.be/Home>
- Inter-Environnement Bruxelles: <http://www.ieb.be/>
- Riolenmuseum: <https://sewermuseum.brussels/>
- Groen en Blauw Huis: www.maisonverteetbleue.be
- GoodPlanet Belgium: www.goodplanet.be
- Les fous de la Senne: www.sennezenne.be
- Brussel Natuur vzw: <http://www.bruxellesnature.be/>
- CCN Vogelzang CBN: users.edpnet.be/ccnvoelzangcbrn/
- Milieu Commissie Brussel en Omgeving (CEBE-MOB vzw): <https://www.cebe.be/>
- Milieucommissie voor Brussel-West (CEBO)
- asbl Association pour la Sauvegarde de l'Environnement et la Promotion du Réseau écologique (ASEPRé)
- Cercle des Guides-Nature du Brabant (CNB): <https://guidenaturebrabant.wordpress.com/>
- Groupe One: <https://www.groupeone.be/>
- Opensource.brussels: <https://www.opensource.brussels/> (vzw NoWayBack)
- Réseau idée: Informatienetwerk rond milieuonderwijs: <https://www.reseau-idee.be/>
- Free Tap Water
- Les Marcottes ASBL
- Marais Wiels Moeras vzw
- ...

2.2.4. ONDERZOEKERS IN DE WATERSECTOR

- ULB waaronder Service d'Ecologie des Systèmes Aquatiques (ESA), LoUlsE - Laboratory on Landscape, Urbanism, Infrastructures and Ecologies, service Traitement des Eaux et Pollution (Michel Verbanck) - <https://tips-ulb.be/> ; Géographie appliquée et Géomarketing : www.ulb.ac.be en Sophie Deligne (Faculté de Philosophie et Sciences sociales)
- VUB: Water & Climate Department (het voormalige Department of Hydrology and Hydraulic Engineering : www.hydr.vub.ac.be/ en Master en Chemistry Analytical and Environmental Chemistry
- ECAM
- CERIA
- UCLouvain – Loci (campus Sint-Gillis): Faculté d'architecture, d'ingénierie architecturale, d'urbanisme.
- Ulg – Département Hydrogeology and Environmental Geology

2.2.5. VRIJETIJDSACTIONVITEITEN IN VERBAND MET WATER

Vissen

- Amicale des pêcheurs du Brabant
- Association Pêcheurs de Tercoigne
- Société centrale pour la protection de la pêche fluviale (SCPPF)

Watersporten

- De Brussels Royal Yacht Club (BRYC), sportvereniging, heeft een zeil- en roeischool ...<http://www.belgi.net/bryc>
- Kanoën op de Mellaertsvijvers.
- GIRAFF yacht club
- Pool is Cool: Promotie van openluchtzwembaden in Brussel www.pooliscool.org/
- Cercle des régates de Bruxelles (zeilen)
- Royal Sport Nautique de Bruxelles (roeien)
- Sport Nautique Universitaire de Bruxelles (roeien)
- Adeps (zeilen)
- Scouts marins (zeilen, roeien)
- Belgian Outdoor Scouting

Zeilboten op het Kanaal

Foto: Xavier Claes

Toerisme op het Kanaal

- La Fonderie <http://www.lafonderie.be/>: excursie op het Kanaal
- Brussels by Water www.brusselsbywater.be: boottocht op het Kanaal.

Foto's: © Xavier Claes (links) en Leefmilieu Brussel (rechts)

Foto voorpagina: © Carole Dauphin

Wettelijke verplichting tot deponeren van gedrukte werken: D/2025/5762/04

Verantwoordelijke uitgever:

Leefmilieu Brussel,

Algemene directie: Barbara Dewulf

Havenlaan 86c, 1000 Brussel

